

Hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie

Afgifteplicht afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)

Het hoofdlijnenverslag is een samenvatting van de ingediende reacties. De reacties zijn gesorteerd op (hoofd)thema's. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat reageert in dit verslag inhoudelijk op de ingediende reacties.

Algemene informatie over de internetconsultatie

In het kort

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een besluit voor met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA). Met dit besluit wordt de correcte inzameling en verwerking van AEEA afkomstig van bedrijven voorgeschreven en verbeterd. Het besluit is vooral van toepassing op bedrijven waar een grotere hoeveelheid AEEA kan ontstaan.

Voor wie is dit Besluit belangrijk?

- Kringloopbedrijven en bedrijven voor reparatie van gebruikte producten;
- Metaalrecyclingbedrijven, waaronder schroothandelaren;
- Milieustraten;
- Bouwbedrijven, installatiebedrijven, grondbouwbedrijven, wegbouwbedrijven, waterbouwbedrijven en schildersbedrijven;
- Datacentra;
- Laboratoria en ziekenhuizen;
- Brancheorganisaties;
- Producenten en importeurs van elektrische en elektronische apparatuur verenigd in de producentenorganisatie OPEN (Organisatie Producentenverantwoordelijkheid E-waste Nederland);
- Regionale handhavende instanties;
- De ILT als handhaver voor de inzamelaars en op het inzamelsysteem voor AEEA.

Wat is het doel van het Besluit?

De regeling schrijft precies voor aan wie AEEA moet worden afgegeven. Zo wordt de juiste inzameling en verwerking van deze afgedankte producten gegarandeerd. Dit vermindert de risico's voor het milieu en de gezondheid.

Reacties op hoofdlijnen

Indieners

Van 5 oktober tot en met 16 november 2023 kon worden gereageerd op deze regeling en de toelichting. Er zijn in totaal 15 reacties ingediend, hiervan zijn er 15 openbaar.

Indieners zijn:

- Particulieren (ca 33 % van de reacties);
- Bedrijfsleven en branche (ca 53% van de reacties);
- Overig (ca 14% van de reacties).

Algemeen beeld van de reacties

Het algemene beeld van de reacties is dat deze overwegend positief zijn en het principe van een afgifteplicht steunen. De kritische noten en kanttekeningen betreffen in hoofdzaak:

- a. Een aantal indieners vindt het besluit nog niet robuust genoeg, met name betreffende de realisatie van de circulaire doelstellingen;
- b. De scope van de regelgeving zou te beperkt zijn; tevens zijn er vragen over de scope en randvoorwaarden van de regeling.

Reacties per thema

Hieronder volgt de uitwerking van de hoofdthema's die in de ingediende reacties naar voren kwamen. Per thema volgt de inhoudelijke reactie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

1. Steunende opmerkingen

- De afgifteplicht wordt gezien als een cruciale voorwaarde om lekstromen AEEA te kunnen dichten;
- De afgifteplicht zal een grote stimulans zijn om de correcte inzameling van AEEA en de daarmee gepaard gaande passende verwerking en/of voorbereiding voor hergebruik van AEEA te realiseren;
- Een meldingsplicht en een (aanvullende) vergunningsplicht voor inzamelaars van AEEA kunnen helpen om risico's op milieuschade en gezondheidsschade te beperken.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

Het ministerie neemt op een positieve wijze kennis van de steunende opmerkingen. Deze opmerkingen komen overeen met het beoogde effect van de afgifteplicht op het tegengaan van lekstromen, correcte verwerking van afgedankte producten en beperken van risico's en milieuschade.

2. Circulaire doelstellingen

- Om circulaire doelstellingen te realiseren is er meer nodig dan het voorkomen van lekstromen;
- De afgifteplicht zoals opgenomen in het Besluit is niet robuust en gaat in tegen de ambities van de overheid en vooruitstrevende producenten en bedrijven;

- Er moet in de besluiten en de hierin opgenomen afgifteplicht voldoende rekening worden gehouden met circulaire-, sociale en klimaatdoelen;
- De afgifteplicht mag een doelmatige afvalbeheersstructuur waarin (de voorbereiding van) hergebruik mogelijk wordt gemaakt en wordt gestimuleerd niet in de weg staan;

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

Wat betreft de kritische kanttekeningen dat het besluit nog niet robuust genoeg in relatie tot de realisatie van de circulaire doelstellingen het volgende. Allereerst wordt daarbij opgemerkt dat het voorstel voor een afgifteplicht gericht is op een verduidelijking van reeds bestaande verplichtingen en het dientengevolge verbeteren van de handhaafbaarheid daarvan. Het voorstel is niet bedoeld om nieuwe of aanvullende (afrekenbare) doelen te stellen als nationale kop op de reeds bestaande wettelijke doelen en andere verplichtingen voor AEEA. Dat is ook niet de context waarbinnen is gekozen voor een afgifteplicht dat namelijk als hoofddoel heeft om de inzameling te verbeteren, lekstromen te beperken en milieuschade te voorkomen door zo veel mogelijk AEEA uiteindelijk op een correcte (voorgeschreven) wijze te verwerken. Lekstromen leveren een verhoogd risico op milieuschade en een verlies van waardevolle materialen waaronder edelmetalen en kritieke grondstoffen. Indien AEEA door bedrijven op een correcte wijze wordt afgegeven zoals voorgestaan in het voorstel, dan zal dat juist wél extra bijdragen aan de doelen voor de circulaire economie, in het bijzonder het sluiten van de kringloop. De door de Europese Commissie voorgenomen herziening van de Richtlijn AEEA in 2026 zal desgewenst moeten leiden tot hogere doelstellingen voor inzameling, hergebruik en recycling.

3. Scope en randvoorwaarden regelgeving

- De voorgestelde afgifteplicht betrekking heeft betrekking op een specifiek aantal categorieën bedrijven dan wel milieubelastende activiteiten, dit betekent dat niet al het AEEA onder de afgifteplicht valt;
- Met de afgifteplicht zou meer sturing kunnen worden gegeven aan circulariteit en tegengaan van vernietiging van producten en materialen;
- Het is noodzakelijk om de afgifteplicht te koppelen aan adequate handhaving;
- De huidige afgifteplicht beschrijft geen afvalbeheerstructuur die primair de afgiftemogelijkheden voor hergebruik en reparatie bevordert;
- Om ketenoptimalisatie en optimale circulariteit daadwerkelijk te realiseren, is een vergoedingensysteem nodig dat circulair handelen daadwerkelijk stimuleert en faciliteert.
- De regelgeving betreft met name de klanten van datacenters, voor vele commerciële oftewel colocatie-datacenters geldt dat zij niet de eigenaar van de IT-apparatuur zijn en geen zeggenschap hebben en verantwoordelijkheid over de recycling van afgedankte elektronica;
- Er zijn twijfels over de uitvoerbaarheid door het beperkte aanbod van CENELEC-gecertificeerde afvalverwerkers;
- De voorgestelde bewaarplicht van afgiftebewijzen roept vragen op over de praktische uitvoerbaarheid en administratieve lasten voor bepaalde bedrijven.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

Wat betreft de kritische kanttekeningen over de scope en randvoorwaarden van de voorgestelde regelgeving het volgende. In het bijzonder is gewezen op het ontbreken van bepalingen of doelen op reparatie en hergebruik in de inzamelketen. Daarover kan allereerst worden opgemerkt dat het voorstel voor afgifteplicht niet bedoeld is om nieuwe nationale doelen te introduceren voor hergebruik of reparatie. Het voorstel is strikt afgebakend op de facetten die hierboven al zijn toegelicht. Voor de goede orde wordt benadrukt dat de vigerende regelgeving voor AEEA niet van toepassing is op hergebruik en reparatie van EEA (zijnde een werkend-, niet afgedankt product of apparaat) en voorbereiding voor hergebruik van AEEA (waar het veelal gaat om reparatie of refurbishment van AEEA). De wijze waarop eventuele reparatie van producten en eventuele voorbereiding voor hergebruik ter plekke wordt toegepast en uitgevoerd valt buiten het kader van de afgifteplicht. Voor reparatie activiteiten aan EEA kunnen specifieke eisen van toepassing zijn indien op die EEA een uitvoeringsmaatregel volgens de Richtlijn Ecodesign¹ van toepassing is. Voorbereiding voor hergebruik is een verwerkingshandeling van afval met het doel een AEEA zodanig te herstellen dat het weer als product op de markt kan worden (terug)gebracht. Op handelingen met afval zijn specifieke eisen van toepassing uit de Regeling AEEA. De afgifteplicht gaat vooraf aan eventuele voorbereiding voor hergebruik, want de afgifteplicht is van toepassing vanaf het moment dat een eigenaar van EEA besluit zich actief daarvan te ontdoen en de afgedankte EEA dan in juridische zin (volgens de Wet milieubeheer) als afval wordt aangemerkt. Gesteld wordt dat ingezamelde afgedankte apparatuur niet zonder meer naar de recycling zou moeten worden gedirigeerd maar dat een tussenstap gewenst is gericht op hergebruik of reparatie teneinde het gebruik (of levensduur) te verlengen. Dit aspect is ook in de MKB toets naar voren gebracht. Hierover kan worden opgemerkt dat de voorgestelde afgifteplicht uitsluitend van toepassing is zodra de afvalstatus van een apparaat/product aan de orde is. Dat betekent dat in het stadium voorafgaand aan de afvalfase, de houder/eigenaar van een apparaat/product zelf verantwoordelijk is voor levensduurverlenging via goed onderhoud en reparatie. In de huidige regelgeving voor AEEA is reeds bepaald dat zodra een afgedankt apparaat/product is afgegeven aan de wettelijk verplichte inzamelinfrastructuur dat moet worden bevorderd dat AEEA die moet worden voorbereid voor hergebruik, wordt gescheiden van ander ingezamelde AEEA². De producentenorganisatie Stichting OPEN heeft kenbaar gemaakt dat hergebruik en reparatie van AEEA een belangrijk onderdeel vormen voor de invulling van de wettelijke producentenverantwoordelijkheid³. Stichting OPEN bouwt momenteel mede daarom aan een nadere invulling van voorbereiding van hergebruik in de keten van AEEA. Dat vindt momenteel plaats aan de hand van pilotprojecten teneinde de juiste condities te bepalen voor mogelijk toekomstig opschalen. Op het moment dat een verwerker een afgedankt elektrisch apparaat wil voorbereiden voor hergebruik en/of onderdelen opnieuw wil gebruiken (re-usen) in een ander apparaat, dan is daarvoor het CENELEC-certificaat 'preparation for re-use' nodig. In Nederland bleken in 2023 in totaal 38 verwerkers van AEEA een dergelijk certificaat te hebben. Stichting

¹ Richtlijn 2009/125/EG van 21 oktober 2009 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten

² Artikel 6 lid 2 van Richtlijn 2012/19/EU en artikel 9 lid 2 van de Regeling AEEA

³ [8 stappen naar een circulaire e-wastesector - Stichting Open \(stichting-open.org\)](https://www.stichting-open.nl)

OPEN biedt een financiële ondersteuning aan verwerkers die het certificaat willen behalen. Tenslotte wordt de bewaarplicht van 5 jaar voor het bewijs van afgifte van AEEA, de afgiftebon ter discussie gesteld omdat verondersteld wordt dat deze bewaarplicht tot een verhoogde administratieve belasting leidt. Als gevolg van deze inbreng via de zienswijzen en via de MKB toets is besloten de bewaarplicht van 5 jaar te schrappen uit de bepalingen.

Vervolgproces

Alle reacties die binnen zijn gekomen, zijn geanalyseerd en samengevat in dit verslag. Als eerste processtap zal het voorstel voor afgifteplicht opnieuw aan de ATR moeten worden voorgelegd conform het advies van de ATR. Zodra alle door de ATR gevraagde informatie aan het voorstel is toegevoegd zal deze stap kunnen worden gezet. Nadat een positief advies is ontvangen van de ATR zal het voorstel voor advies aan de Raad van State worden gestuurd. Verwacht wordt dat dit in september of uiterlijk oktober mogelijk moet zijn. Bij goed verloop van dit verdere proces is de verwachting dat het Besluit Afgifteplicht afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) op 1 juli 2025 in werking treedt.